

Alina Kowalczykova

"Dwie postawy mesjanizmu", Adam Sikora, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/42, 172

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ PIWIŃSKA Marta: Bóg utracony i Bóg odnaleziony. Buntownicy i wyznawcy. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M.Żmigrodzkiej i Z.Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 251-301.

Romantyczna problematyka Boga wiąże się z kryzysem racjonalizmu. Bohater odczuwa ten kryzys jako moralny i osobisty, "chwilę przełomową". Zwrot ku "księgom natury, serca i dziejów". Historia a Bóg: wersja historii tytaniczno-prometejskiej przemienia się w poczet "Królów-duchów". Historia jako seria katastrof, "księga ruin" i "ziemia mogił" może być rozmaicie interpretowana - od wizji karzącego Boga po mesjanizm. Zamaskowane ataki na Kościół przez egzotyczne i stare, pogańskie religie. Bóg Wolnych przed powstaniem listopadowym jako nowe oblicze Boga. Postawa zemsty. Walka o przemianę oblicza Boga /Garczyński, Goszczyński/ nie była buntem metafizycznym: dopiero Wielka Improwizacja i Konarski. Postawy Bohaterów romantycznych określają obraz Boga i odwrotnie. "Pustemu niebu" odpowiada samotność, sceptycyzm.

BP/42

M.P.

/II/ SIKORA Adam: Dwie postawy mesjanizmu. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M.Żmigrodzkiej i Z.Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 207-249.

Autor przedstawia mesjanizm jako finalną próbę pogodzenia napięć ideowych romantyzmu i daje analizę dwóch skrajnych systemów myśli mesjanistycznej - Hoene-Wrońskiego i Towiańskiego - jako ewentualnego punktu odniesienia dla wszelkich XIX-wiecznych manifestacji tego nurtu. Ukazuje biegunowo różne postawy obu pisarzy wobec zagadnień racjonalizacji czy spirytualizacji dziejów, wobec historycznej rangi wysiłku intelektualnego człowieka, roli męża charyzmatycznego, oceny "przeżycia" i spontanicznego działania, rozumienia prawdy i postępu. W konkluzji stwierdza, że Hoene-Wrońskiego i Towiańskiego łączy wspólnota problemów i aspiracji, zmierzających ku intronizacji totalnej wizji świata, różni zaś - sposób ich rozstrzygnięcia.

BP/42

A.K.